

FOTO: JAN GRARUP

Dansk kunst skal gøre sig interessant i udlandet

Side 2

2

KULTUR

Mozart klippes ud i millisekunder

Tre unge herrer i strømpesokker bragede igennem som strygetrioen Trio Aristos i februar og demonstrerer, hvor kompliceret et klippe-klistre-arbejde musikken er.

Musikalsk samspil

Af Michael Bo

På en dårlig dag kan vi slet ikke finde ud af at starte en tone sammen. Og faktisk er det altid virkelig svært bare at spille to toner, der hænger sammen.

Det er op ad bakke, og hvis man skulle lide af den vrangforestilling, at det er lutter munterhed, lagkage og Raquel Rastenni at lave musik sammen med sine to bedste venner, ja så skulle man prøve at være her nu: Trio Aristos, strygetrioen, der vandt DR's Kammermusikkonkurrence i februar, og som er et af de store navne på musikfestivalerne sommeren over, øver hele lørdagen igennem i en lejet lejlighed i det indre København, og det er, skal jeg hilse på, hårdt arbejde. Midt under prøven kommer bratschist Alexander Øllgaard i tanken om, at Børsen – var det vist – engang skrev om trioen, at den måde, den lavede musik på, var lovlig macho, og alle griner.

»Virkelig?«, spørger Szymon Krzeszowiec, ensembles violinist, der ikke læser dansk, men som flere gange i løbet af prøven minder de andre om, at det ikke må blive for »sofistikeret« eller »smooth«.

»Han må have ment Machu Picchu ...«, mener cellist Jakob Kullberg, men han er vist ikke fri for at læse den implicitte ros i beskrivelsen.

De er tre mænd i strømpesokker i alderen 27-32, og mens verden og det gængse musikrepertoire vrimer med strykekvartetter og klavertrioer, så er netop deres konstellation en sjældenhed. I forhold til musikforeninger og publikum er de en slags pionerer med deres tre strygere. Som Jakob siger, så er fordommen over for en strygetrio, at den er en amputeret strygekvartet:

»Men selv tænker jeg på en kvartet som en lidt overvægtig trio. En Tjernobyl-trio, du ved, sådan en med et ben for meget«.

Inde i stuen har de vendt tæppet med deres stole på, så de sidder nøjagtig over for journalisten i chaiselongen, med hvert et strøg blotet, hvert øjekast åbenbart. Szymon er indbegrebet af cool, som han sidder der yderst til venstre og, hvordan man end vender og drejer det, er en slags chef for det lille foretagende, om ikke andet så fordi violinens melodisk har fat i den lange ende. Måske hører det med til den slags autoritet, at han altid udtrykker sig kort, fyndigt.

Gruppeenergi

Alexander i midten har et af de ansigter, der registrerer alle nok så ubetydelige ærgrelser, og Jakob – ja, Jakob er typen, som alt går på. Der er ikke mange af gruppens energier, der ikke når omkring ham eller ligefrem udspringer fra ham.

Lejligheden er en testosteronhybel og en, Jakob har fået til låns i form af et arbejdslegat, og stuen, vi sidder i, er nøgen, bortset fra tæppet, trioen øver på, en reel, hvor bogen 'Polish Cooking' har fået en fremtrædende placering, og et par plakater fra polske koncertsale; den ene af dem sidder nødtørftigt fast i én tegnestift i højre hjørne. På gulvet ligger musik af Schubert, Mozart og Beethoven.

Musik er et klippe-klistre-arbejde af bibelske dimensioner. Når det skal give mening. Det med hvor kompliceret det er at få to toner til at hænge sammen er ikke koketteri. Hver takt og hver tone har sit nummer, og en udenforstående føler hurtigt, at han er hos tandlægen, der taler til sin klinikassistent i lange rablende tirader af cifre og tal, som man ikke forstår, når man ligger der med vat i munden og angsten dunkende i ørerne.

»Hvordan kan vi gøre din solo lidt mere afslappet, så den ikke bliver til en tour de force?«, spørger Jakob, mens Alexander stadig har gang i buen. »Hvorfor skulle den ikke være en tour de force?«, spørger Alexander tilbage, slipper buen og scatterer sit tema i vild vokal improvisation. Vi er helt inde i hjertet af kammermusik hér.

»Hmm«. Jakob kigger på mig, og på dette tidspunkt i processen handler det mere om at lege sig frem til, hvad der gælder, hvor langt man kan gå, før bukserne sprækker. Hvor langt formatet kan holde. Men nok så meget, hvordan balancen mellem de tre stemmer skal lyde, så intet bliver skjult, så alt kommer frem i lyset. »Det er typisk. Der står i noden, at jeg skal spille piano, og så kommer han bare ind og ...«.

Smadrer det hele?, foreslår jeg hjælpsomt.

De bedste venner

Jakob og Alexander er hinandens svogre om to måneder, og de tre er de bedste venner i verden. Der

er ikke noget dér. Men meget handler om balance og den rette dynamik, og i musik i det her gennemsigtige format er det den sarteste forskydning, den simpleste uoverlagte farvelægning, der gør forskellen.

Og øjeblikket efter er det Szymon, der siger:

»I tredje takt er det, som om der ...«.

Jakob: »For meget ...?«.

Szymon: »Af dig«.

Szymon puster stille ud, roder sig lidt i håret og kigger over mod chaiselongen: »Det er et svært sted, det her«.

»Den her Mozarttrio er dødhård«, siger Alexander i pausen bagefter. »Den er enormt moderne, opdager du, når du sætter dig og faktisk læser musikken. Men på de fleste pladeindspilninger lyder den rar og glat. Vi bør gå ind og understrege dens lighed med Beethoven. Uden at komme til at lyde alt for skingrende skøre. Men nogle gange er den altså skingrende«.

Hvad er så forskelligt fra en kvartet til en trio?

Jakob: »Nu spiller Alexander og jeg jo i kvartet sammen, så vi ved, at det er meget de samme diskussioner, man har begge steder, men én ting er hårdere i en trio, og det er intonationen. Hvis instrumentet ikke stemmer, hører du det med det samme. Det er nemmere for en kvartet med fire instrumenter at finde et fælles, samlet udtryk. Til gengæld skal man i en kvartet slås for sin individualitet. I en trio er der ikke et sekund, hvor vi ikke alle tre skal spille perfekt, for der er ingen lyd at gemme sig bag. Alt er synligt og hørbart, og samtidig skal vi i et eller andet omfang indordne os, så det ikke lyder som tre dyre, der skrider i munden på hinanden!«.

Kritik

Det er Alexander Øllgaard, der for så vidt har det hårdest, hvor han sidder med sin bratsch. Til daglig er han nemlig første violin i Kroger Kvartetten, en ganske, ganske anden rolle. Szymon sidder med melodien, Jakob med baslinjen, og ind imellem Alexander med et hav af noder. Og han er rasende selvkritisk.

Hvordan har I det med at kritisere hinanden?

»Det er jo en nødt til«, siger Szymon. »Hvis der er nogen, en af os ikke synes fungerer, skal vi snakke om det«.

Jakob: »For fem år siden sagde jeg altid alt, hvad jeg tænkte. Jeg analyserede og kommenterede alt det, de andre gjorde, og jeg led meget af manglende tillid. I dag kan jeg jo se og høre, at man kan nå til det samme endelige resultat ad meget forskellige veje. Oprindeligt kommenterede jeg kun det, der gik dårligt, det, der trængte til at blive ordnet, men når jeg i dag sidder og lytter til eller kigger på optagelser, vi har lavet, bliver jeg helt sådan ... hold kæft, hvor jeg elsker de drenge. Så bliver jeg ret emotionel«.

Hvad er de bedste minutters musik, I har lavet sammen?

Diskussion frem og tilbage. Det ene minut eller det andet – koncerten i Polen, den i København?

Szymon: »Når jeg lytter til den Schubert, vi lavede ved DR-konkurrencen, så synes jeg, at det er det bedste, vi har lavet endnu«.

Jakob: »Jeg mener faktisk ikke, at vi peakede den uge, men at vi er blevet bedre hele tiden siden. Men de der sidste takter af Ysaÿe-stykket ved finalen, der var testosteron til en hel landsby! Det var fantastisk! Jeg så klippet på DR's hjemmeside forleden«.

For Jakob var det, når han tænker efter, ekstranummeret, da trioen havde vundet førsteprisen, der var det største hidtil:

»Ikke fordi vi havde vundet, men fordi vi var helt som nye og oplevede denne utrolige ydmyghed, da vi spillede Per Nørgårds 'Pastorale'. Jeg havde regnet med, at hvis vi vandt, ville det være sådan »Fuck you, yes!«, men det, der faktisk skete, var, at vi blev sådan helt ydmyge og fyldt med respekt for den her store musik. Der kom slet ikke noget ego indover«.

Men så var der altså også dengang ... F.eks. dengang i femtesatsen af Dohnányis C-dur-serenade, en ekstremt hurtig allegro rondo:

»Vi havde øvet den meget omhyggeligt«, siger Alexander og nynner et hvirvlende edderspændt tema, »med metronom og det hele. Og så pludselig fornemmer jeg, at noget er ved at ske. Den slags kan man efterhånden lugte. Man behøver slet ikke kigge på hinanden. Jeg kunne mærke, at nu ville Szymon til at trylle, og så retter man sig lidt i stolen«.

Szymon: »Det skal man altid være forberedt på«.

Alexander: »Nogle gange møder man bare en af de andres blik, og så ved man, at nu kommer der til at ske noget. Man ved bare ikke hvad ...«.

Szymon: »Man ved bare, at nu vil Jakob gøre noget fuldstændig vanvittigt«, og Szymon fører armene op i skulderhøjde og spiller luftviolin.

Dagen er ikke slut. I går gik en del af tiden – garanteret for meget af den – med at se 'Seinfeld' på nettet og drikke vodka, og da sommeren bliver travl, er det om at komme på den igen.

Jakob til Alexander, tøvende: »Jeg har en fornemmelse af, at du kommer ind et millisekund for tidligt«.

Szymon: »Det har jeg ikke«.

michael.bo@pol.dk

INTET FEDTSPIL. I et lille ensemble som en strygetrio, som her Trio Aristos, går det lynhurtigt, når en musikalsk idé fra f.eks. Szymon Krzeszowiec (mf.) forplanter sig til Alexander Øllgaard (th. og stort billede) og Jakob Kullberg (tv.). »Og så er der slet ikke tid til at vente på cues fra hinanden, så handler det om total tillid. Og ingen af os har lyst til fedtspil, så vi tager hele tiden chancer«. – Foto: Jens Dresling

FAKTA

Trio Aristos

Strygetrioen Trio Aristos slog stærkt igennem i februar som hidtil komplet ukendte vindere af DR's Kammermusik Konkurrence og består af:

■ Szymon Krzeszowiec, 32, violin. Yngste medlem af den 29 år gamle polske kvartet Silesian String Quartet og af en duo, der har cd-indspillet Brahms' violinsonater. Er solist i koncerter med orkester og underviser ved polsk musikonservatorium.

■ Alexander Øllgaard, 27, bratsch. Spiller første violin i Kroger Kvartetten og assisterer i RadioUnderholdningsOrkestret.

■ Jakob Kullberg, 30, cello. Medlem af Kroger Kvartetten, underviser, spiller solo og assisterer i Radiosymfoniorketret.

I løbet af sommeren kan man høre Trio Aristos i Rundetaarn (17. juli), på Frederiksdal Slot ved åben masterclass med gæsten Mats Lidström (19. juli), ved Frederiksværks Kammermusikfestival (20. juli), ved Skagen Kammermusikfestival (27. juli), ved Odssherred Kammermusikfestival (28. juli) samt i Polen og Estland.

CAMILLA STOCKMANN & MAJSE NJØR
MICHAEL LAUDRUPS TÆNDER
PAPERBACK · KUN KR. 79,- (vej.)
FRA 1. JULI KR. 99,- (vej.)

PAPERBACK TILBUD LIGE NU!

79,-
vej.

TILBUD I MAJ / JUNI
GYLDENDAL

LÆS MERE PÅ GYLDENDAL.DK